

Ewa Satalecka, DR HAB.
PROFESOR Polsko-Japońskiej Akademii
Technik Komputerowych w Warszawie
DZIEKAN WYDZIAŁU Sztuki Nowych Mediów
ul. Koszykowa 86
02-008 Warszawa
tel. + 48 607081812
email: ewasatalecka@pjatk.edu.pl

BUKOWNO, 15.10.2020

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Anna Treska-Siwoń,

Projektant i użytkownik.

Konteksty. Potworny Projekt. Projektowe Roboty

Projekt artystyczno-badawczy prowadzony przez Annę Treskę-Siwoń
w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach
pod opieką dr hab. Jacka Mrowczyka

Na przedstawioną mi do recenzji pracę doktorską Pani
Anny Treski-Siwoń składają się:

- portfolio;
- rozprawa – książka autorstwa kandydatki „Projektant i użytkownik. Konteksty”
oraz zeszyty zadań z serii „Projektant i użytkownik” i „Pomocnik” – zeszyt dla
opiekunów;
- *curriculum vitae* kandydatki, uwzględniające podsumowanie dotychczasowych
osiągnięć profesjonalnych i edukacyjnych.

Dokumenty otrzymałam w wersji wydrukowanej i cyfrowej.

Historia drogi twórczej projektantki pozwala zauważyć, iż od momentu podjęcia
decyzji o studiach wyższych wiązała swoje zainteresowania z plastyką i eduka-
cją (1994–1998 – Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, kierunek wychowanie
plastyczne; 1993–1994 Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie – kieru-
nek wychowanie plastyczne). Przedstawiona do recenzji praca dokumentuje, że
kandydatka rozwijając własną działalność projektową kontekstowo analizowa-

ła obecność, rolę i odbiór sztuki stosowanej; zarówno w otoczeniu społecznym, jak i w programach edukacyjnych; od podstawowych począwszy. Projektując komercyjnie dla marek takich jak Słoń Trąbalski Kandydatka miała okazję obserwować czy i jak projekt graficzny wpływa na rozpoznawalność i rezultaty ekonomiczne firmy. Współpracując z nauczycielami i psychologami (projekt dla Nowa Przestrzeń – psychoterapuci, superwizorzy i trenerzy gestalt – mogła testować wspólnie z nimi psycho-edukacyjne aspekty projektów. Będąc czynną projektanką nie zaniedbywała doskonalenia swojej wiedzy i umiejętności – regularnie uczestniczyła w międzynarodowych stażach i szkoleniach – poszerzało to jej perspektywę postrzegania dizajnu i umożliwiło odnalezienie kontekstu międzynarodowego własnej działalności.

Nieomal od początku kariery Kandydatka dzieli się swoją wiedzą i umiejętnościami z otoczeniem, prowadząc liczne warsztaty i wykłady w kraju oraz na forum międzynarodowym. Jest ambitną kuratorką wystaw i konferencji, które także mogą być rozpatrywane jako dzieła projektowe, zarówno z perspektywy sztuk stosowanych, jak i edukacji poprzez umiejętną prezentację dobrych praktyk. W przedstawionej dokumentacji widać także wyraźnie, jak zdobyte przez Kandydatkę doświadczenie, wdrożone do programu prowadzonych przez nią zajęć, wpływa na rezultaty nauczania i owocuje dobrymi rozwiązaniami projektowymi w dyplomowych pracach studenckich.

Dorobek artystyczny i pedagogiczny Pani Anny Treski-Siwoń oceniam jako znaczący i uprawniający ją do podjęcia i prezentacji autorskiego projektu doktorskiego. W swoim projekcie doktorskim Kandydatka odnosi się do współczesnych problemów komunikacyjnych i relacji między aktorami trójkąta: klient, a kto?: projektant /artysta / rzemieślnik? i w końcu odbiorca projektu. Przedstawiając swoje stanowisko i uzasadniając wybór bibliografii pisze: „(...) trzeba poznać różne punkty widzenia, w tym może pomóc bibliografia do tej publikacji. Ja już wybrałam: jako projektantka zostałam kibicką Borisa Groysa, który twierdzi: *Przed francuską rewolucją nie było sztuki — tylko dizajn*”.¹

Treska-Siwoń podejmuje się też opracowania definicji pojęć związanych z komunikacją wizualną i projektowaniem. Działa tutaj w sposób autorski i innowacyjny, gdyż, jak podaje we wstępie: „Rozpoczynając od szerokiego spojrzenia na projektowanie i jego uwarunkowania, historię edukacji estetycznej, aktualne podstawy programowe nauczania i adresowane do dzieci książki na temat dizajnu, dotarłam

1. Anna Treska-Siwoń, „Konteksty”, str. 8

ostatecznie do łatwych do zdefiniowania potrzeb: poza dwiema brytyjskimi publikacjami oraz materiałami nielicznych muzeów, nie ma wydawnictw, które uczyłyby dzieci podstaw języka komunikacji wizualnej”² – ta obserwacja zdaje się być kluczową motywacją dla podjęcia tematu celem uzupełnienia tej znaczącej luki.

Mój szacunek dla dzieła Pani Treski-Siwoń budzą zarówno jej pedagogiczna wrażliwość i pasja, jak i chęć przeciwdziałania stereotypom społecznym i genderowym: „Osobną grupę stanowią książki niebezpieczne społecznie, które powielają stereotypy, szczególnie często dotyczące płci. A czasem są wręcz narzędziem przemocy symbolicznej, którą przesiąknięty jest cały nasz system formalnego kształcenia”³. – pozornie oczywista, obserwacja; jakże jednak nieliczne są praktyczne działania, by się takiemu stanowi rzeczy przeciwstawić!

Pani Treska-Siwoń opracowała i opublikowała materiały edukacyjne, przetestowała je w deklarowanej grupie użytkowników i oddaje w ręce licznego grona edukatorów: profesjonalistów i amatorów, w tym rodziców, unikalny zestaw pomocy oraz szablonów do użytku od zaraz.

Zgadzam się w pełni z tezą, którą Treska-Siwoń stawia po przeanalizowaniu statystyk: „Kluczowy jest (...) poziom opanowania języka komunikacji wizualnej wyniesiony z domu, środowiska i szkoły. Możemy więc założyć, że wiele postulatów z zakresu edukacji projektantów dotyczy właściwie podstawowej i średniej edukacji szkolnej”⁴. – którą i w mojej ocenie powinniśmy wzmacniać mądrymi i użytecznymi społecznie działaniami projektowymi; takim, bez wątpienia, jest praca Pani Treski-Siwoń, Swoim projektem osiąga – moim zdaniem – więcej ponad deklarowane założenia, od dziecka uczy krytycznego myślenia i samodzielnej oceny komunikatów wizualnych, którymi jesteśmy osaczeni.

OCENA

Tytuł rozprawy doktorskiej Anny Treski-Siwoń dobrze oddaje zawartość treściową dzieła. Kandydatka stawia tezę i wyraża nadzieję, że rezultaty jej badania przyczynią się do wzrostu wiedzy, świadomości i umiejętności posługiwania się językiem wizualnym, jako narzędziem komunikacji społecznej. Zadaniem projektu są popularyzacja wiedzy i nauczanie umiejętności oraz kompetencji, a w rezulta-

2. A. Treska-Siwoń, „Konteksty”, str. 9

3. Ibidem, str. 9

4. Ibidem, str. 18

cie poprawa jakości, w sferze komunikacyjnej i estetycznej, powszechnych działań projektowych. Zastosowane przez kandydatkę rozwiązania projektowe spełniają te założenia. Struktura pracy jest logiczna i w pełni im podporządkowana. Przedstawiony do oceny projekt prezentuje bardzo dobry poziom naukowy, merytoryczny i kreatywny. Praca jest samodzielna i stanowi ważki wkład w publikacje dotyczące tematu. Do zalet pracy zaliczam także:

- łatwo przyswajalną, ciekawą narrację i bogaty zestaw materiałów źródłowych oraz ilustracyjnych, w tym dokumentację fotograficzną, szkice własne, grafy i rysunki;
- dbałe opracowanie graficzne, uwzględniające personalizację zeszytów zadaniowych poprzez interakcję użytkownika;
- logiczny i jasny sposób prezentacji;
- włączenie wyników badań do prowadzonego przez kandydatkę programu edukacyjnego i widoczny pozytywny wpływ jej pracy badawczej na rezultaty kształcenia (przedstawione prace studenckie);
- nowoczesną, krytyczną, wrażliwą na wątki postkolonialne i przemocowe postawę badaczki-projektantki i edukatorki.

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

Wykazane przez kandydatkę w portfolio i nocie biograficznej działania artystyczne, badawcze i edukacyjne budzą szacunek dla jej zaangażowania zarówno twórczego, naukowego jak i społecznego.

KONKLUZJA:

Po wnikliwej analizie dostarczonych materiałów tj. dorobku artystycznego, osiągnięć artystyczno-naukowych oraz dydaktycznych i projektu doktorskiego pt. „Projektant i użytkownik. Konteksty” (części teoretycznej i dzieła projektowego), stwierdzam, że praca Pani Anny Treski-Siwoń stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz spełnia wszystkie niezbędne wymogi określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, w której to dyscyplinie przewód został wszczęty. **Wnioskuje zatem o nadanie Pani Annie Tresce-Siwoń stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki** (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 20.09.2018).

Ewa Satalecka